

Notiser

För Åsele lappmark nya vattenskinbaggar

[Aquatic and semi-aquatic Heteroptera new to the province of Åsele lappmark, N Sweden]

GÖRAN ARNQVIST

De akvatiska och semiakvatiska skinnbaggarna (Hemiptera-Heteroptera) har i stora delar av Sverige, inte minst i Norrland, rönt föga uppmärksamhet. Ett av de landskap där faunan är allra minst utforskad är Åsele lappmark (Coulianos 1979). För att i någon mån råda bot på detta missförhållande företog jag sommaren 1984 en resa till Dorotea s:n, för att där insamla dessa djur. Insamlandet skedde med hjälp av stora och små skafthåvar, och sammanlagt samlades 625 skinnbaggar ifrån 40 lokaler. Materialet omfattar 18 arter, av vilka alla utom *Callicorixa wollastoni*, *Cymatia bondsdorffi* och *Gerris lacustris* är nya för landskapet. Här redovisas endast det först gjorda fyndet, med undantag för *Sigara dorsalis* (Leach) där samtliga fynd redovisas. Nomenklaturen följer Coulianos & Ossiannilsson (1976).

Tack riktas till Carl-Cedric Coulianos som verifierat artbestämningarna och lämnat synpunkter på manuskriptet, och till Jon Moen som assisterat vid fältarbetet. Arbetet har genomförts med stöd från Maria och Thure Palms stipendiefond.

Artlista

Corixidae

Sigara distincta (Fieb.): 1 ♀, 25.VI.84, myrgöl 22 km SV Mårdsjö.

S. dorsalis (Leach): 1 ♂ 2 ♀, 20.VI.84, Nördtjärn 2 km S Lavsjön. 7 ♂ 1 ♀, 20.VI.84, Tjusjöän. Båda lokalerna är vegetationsrika vatten av dystrof karaktär. Artens uppträdande i Sverige är mycket egendomligt. De här redovisade närbelägna lokalerna är de tredje och fjärde för landet. Arten var tidigt känd från Tåkern (ÖG) (Macan 1954), som var den enda lokalen fram till 1975 då arten hittades vid Hoting i NV Ångermanland (Jansson 1982), alltså ej långt från de här publ. lokalerna. En möjlighet är att arten spritt sig över fjällkedjan ifrån Norge, där den är vanlig, och kunnat etablera ett m el m lokalt utbredningsområde i dessa trakter (Coulianos, pers. komm.).

S. fossarum (Leach): 12 ♂ 4 ♀, 20.VI.84, Tjusjöän.

S. nigrolineata (Fieb.): 24 ♂ 4 ♀, 20.VI.84, vågdike

vid Klingerberget. Arten togs även på 4 andra lokaler i 26 ex. Samtliga lokaler var mindre vattensamlingar med minerogent bottensubstrat, ett habitatval som väl överensstämmer med det i södra och mellersta Sverige respektive Storbritannien (Coulianos, pers. komm., Macan 1965). Fyndet är av speciellt intresse, då arten tidigare ej säkert var funnen norr om Dalarna.

S. semistriata (Fieb.): 15 ♂ 5 ♀, 28.VI.84, barktipp vid norra ändan av Ormsjön. Arten togs även på 3 andra lokaler i 3 ex.

Arctocoris carinata (C. Sahlb.): 2 ♂ 4 ♀, 1.VII.84, tjärn vid Baimetje. Arten togs på ytterligare 2 lokaler i 20 ex.

Callicorixa praeusta (Fieb.): 3 ♂ 4 ♀, 20.VI.84, myrgöl 22 km SV Mårdsjö. Arten togs på ytterligare 2 lokaler i 2 ex.

C. producta (Reut.): 1 ♂ 1 ♀, 20.VI.84, sandtag 2 km N Svartberget. Arten togs på ytterligare 11 lokaler i 56 ex. Arten var tillsammans med *A. carinata* den klart dominerande buksimmaren ovan trädgränsen i landskapets NV del.

C. wollastoni (Dgl. & Sc.): 7 ♂ 8 ♀, 20.VI.84, sandtag 2 km N Svartberget. Arten togs på ytterligare 15 lokaler i 66 ex. Tidigare funnen i Vilhelmina, Durrenjure (Eriksson et al. 1978) samt av H. W. Waldén i Åsele, Östernoret, 1 ♂ 1 ♀, 20.VIII.71 (Coulianos, pers. komm.).

Glaenocoris propinqua (Fieb.): 1 ♀, 27.VI.84, Gäddtjärn, Grubbmyran. Arten togs på ytterligare 1 lokal. Totalt samlades 3 ex varav samtliga tyvärr var ♀♀, varför säker bestämning till underart *propinqua/cavifrons* ej var möjlig. Det rör sig dock troligen om *G. p. cavifrons* (Thoms.) (Coulianos, pers. komm.).

Cymatia bondsdorffi (C. Sahlb.): 16 ♂ 29 ♀, 20.VI.84, Nördtjärn 2 km S Lavsjön. Arten togs på ytterligare 2 lokaler i 8 ex. Tidigare funnen i Risbäck (Eriksson et al. 1978).

Notonectidae

Notonecta lutea Müll.: 1 ♂ och 4 larver, 3.VII.84, tjärn 500 m NV Nordflätiken, Ormsjö. Arten togs som larv på ytterligare 2 lokaler i 37 ex. Samtliga lokaler var av typen myrtjärnar.

Gerridae

Limnopus rufoscutellatus (Latr.): 1 ♂, 19.VI.84, Lavsjön. Arten togs på ytterligare 4 lokaler i 4 ex.

Gerris odontogaster (Zett.): 1 ♂, 19.VI.84, Lavsjön. Arten togs på ytterligare 13 lokaler i 76 ex.

G. lateralis Schumm.: 12♂ 8♀, 19.VI.84, Lavsjön. Arten togs på ytterligare 15 lokaler i 68 ex.

G. lacustris (L.): 3♂ 6♀, 19.VI.84, Lavsjön. Arten togs på ytterligare 15 lokaler i 105 ex. Tidigare endast funnen i Åsele, Östernoret, 2 ex, 29.VIII.71, av H. W. Waldén (Coulianos, pers. komm.).

Veliidae

Microvelia reticulata (Burm.): 3♂ 9♀, 20.VI.84, Nördtjärn 2 km S Lavsjön. Arten togs som larv på ytterligare 2 lokaler i 9 ex.

Hebridae

Hebrus ruficeps Thoms.: 1 ex, 20.VI.84, Nördtjärn 2 km S Lavsjön. Arten togs på ytterligare 1 lokal i 2 ex.

Summary

A list of 18 species is presented, of which 15 are new records for the province of Åsele lappmark in N Sweden. Of special interest is the third and

fourth localities for *Sigara dorsalis* (Leach) in Sweden.

Litteratur

Coulianos, C.-C. 1979. Hur väl känd är den svenska skinnbaggsfaunan? – Ent. Tidskr. 100: 225–229.

Coulianos, C.-C. & Ossiannilsson, F. 1976. Catalogus Insectorum Sueciae. VII Hemiptera-Heteroptera. 2nd Ed. – Ent. Tidskr. 97: 135–176.

Eriksson, M. O. G., Henrikson, L., Nilsson, B.-I. & Oscarson, N. G. 1978. Nya landskapsfynd av *Glaenocoris* p. *propinqua* (Fieb.) och andra corixidarter (Hem., Corixidae). – Ent. Tidskr. 99: 15–17.

Jansson, A. 1982. Faunistic notes on some Fennoscandian Corixidae (Heteroptera) – Notulae Entomol. 62: 143–144.

Macan, T. T. 1954. The Corixidae (Hemipt.) of some Danish lakes. – Hydrobiol. 6: 44–69.

Macan, T. T. 1965. A key to British water bugs (Hemiptera-Heteroptera). – Freshw. Biol. Ass. Sci. Publ. No 16.

Göran Arnqvist

Flintvägen 15A, S-902 42 Umeå, Sweden

Jordlöparen *Pterostichus nigrita*, en kollektivart

[The carabid *Pterostichus nigrita*, a composite species]

THURE PALM

En av våra vanligaste jordlöpare är *Pterostichus nigrita* Payk., rapporterad ifrån alla landskap och lappmarker. En tysk koleopterolog, Doris Koch vid Kölns universitet, har på ett stort material ifrån olika länder som doktorandarbeta närmare studerat den grupp av jordlöpare som burit detta namn och därvid funnit att *P. nigrita* är en kollektivart bestående av tre arter: *P. nigrita* Payk., 1790, *P. rhaeticus* Heer, 1837, och *P. mukdenensis* Breit, 1933, endast funnen i Östasien. Dessutom har urskiljts en avvikande form av *P. nigrita* med röda låar ifrån Irland. I undersökningen ingår ett omfattande svenskt material till stor del utlånat av mig och villiga medhjälpare i Upplands Entomologiska Förening. Särskilt angelägen var självfallet Dr. Koch att få fastställt vilken art Paykull beskrivit. Han bodde vid sjön Valloxen i Uppland och insamlade där sina typexemplar. Därifrån kunde vi sända henne ett 10-tal ex. (♂♂

& ♀♀) från den alkärrlokal som sannolikt kan betecknas som *locus typicus*.

I en förelöpande uppsats (Koch & Thiele 1984) och i sitt doktorsarbete (Koch 1985) har Doris Koch presenterat resultatet av sin utredning. I Sverige lever både *P. nigrita* och *P. rhaeticus* i likartade habitat och förekommer stundom tillsammans. Deras utbredning är hos oss givetvis i detalj ännu ej känd innan samlingarna hunnit revideras. I det av Dr. Koch bestämda svenska materialet finns *P. nigrita* ifrån SK, HA, ÖL, GO, VG, UP, GÅ, ÅN och VB. *P. rhaeticus* finns ifrån SK, SM, ÖL, ÖG, VG, DR, GÅ, HS, ME, ÅN, VB, NB samt TO. Någon tendens till olika utbredning kan knappast skönjas i detta material, dock överväger möjligen *P. rhaeticus* norrut och i *Sphagnum*-myrar i landets inre delar.

På yttre karaktärer kan arterna någorlunda säkert skiljas åt. *P. nigrita* har väl utvecklade flyg-